

In Nederland is er keuze uit verschillende fruitsoorten voor de eigen tuin. Diospyros is een nog onbekende vrucht waarvan velen denken dat hij alleen in subtropische regioes groeit. Wie de juiste selectie kiest, krijgt echter ook vruchten in ons eigen land.

Tekst: Emiel van den Berg
Fotografie: www.visionpictures.com

De Ebenaceae, de dadelpruimfamilie, is een plantenfamilie die we in Nederland niet veel tegenkomen. De familie bestaat voornamelijk uit het geslacht Diospyros (inclusief de soorten die vroeger onder de naam Maba bekend waren) en het kleine geslacht Euclea. Het betreft veelal bomen die met name bekend zijn om het harde hout dat ze leveren. Zo is Diospyros de leverancier van het bekende ebbenhout, zwartgekleurd hout dat zo zwaar is dat het zinkt in water. Ebbenhout wordt onder andere toegepast voor sierwerk, lijsten, fineer, schaakstukken, pianotoetsen en muziekinstrumenten. Het is een van de houtsoorten die men vanwege de kostbaarheid van het materiaal per kilo verhandelt. Bomen die ebbenhout leveren, zijn inmiddels op veel plaatsen beschermd en in veel landen is invoer van het hout streng gereguleerd of zelfs verboden. Diospyros is ook bekend om zijn vruchten, enkele voorbeelden zijn de dadelpruim, de mabolo, de zwarte zapote en de kaki. Diospyros is een groot geslacht dat circa 485 soorten telt en talrijke cultivars. De meeste soorten zijn te vinden in de tropen en subtropen. De wetenschappelijk naam komt uit het Grieks en betekent 'tarwe van Zeus'. Bij ons wordt soms gesproken over godenpeer, de meest bekende vrucht heet kaki.

SMAAKVOL EN GIFTIG

Het geslacht Diospyros kent bladhoudende en bladverliezende soorten en zowel boom- als struikvormen. Het leerachtige blad is altijd gaafrandig en de bladstand is verspreid staand. In de winter vallen de zwarte knoppen op en het ontbreken van een eindknop. In het voorjaar verschijnen kleine klok- of buisvormige bloemen waarbij belangrijk is te weten dat er zowel eenhuizige als tweehuizige soorten zijn. De bloemen staan in de bladoksels aan jonge

Diospyros kaki

Diospyros, voor ebbenhout en kaki-fruit

twijgen. De mannelijke bloemen staan bijeen, de vrouwelijke alleen. Na de bloei volgen de vruchten die per soort sterk verschillen. Meestal zijn ze groot waarbij de kelkbladeren vaak - viertallig - aan de vrucht blijven zitten. Dit is duidelijk te zien bij de kaki. Onrijpe vruchten zijn meestal niet eetbaar, ze bevatten veel looizuur waardoor de smaak wrang is. Sommige vruchten zijn giftig voor vissen en worden in gebieden waar ze inheems zijn, gebruikt bij de visvangst. Andere vruchten zijn weer bijzonder smaakvol maar dan alleen als ze volledig rijp zijn. Ook hier weer is kaki het bekendste voorbeeld.

D. kaki is de soort die de bekende kaki-vruchten levert. Deze tot boven de 10 meter hoge groeiende boom komt van nature voor in de Himalaya en in de bergen van Thailand, Korea en Japan. Al vele eeuwen wordt de plant gekweekt voor de smaakvolle vrucht. In de tropen op hoogtes vanaf 1000 meter maar in de subtropen gebeurt dat overal. Het aan de bovenzijde glanzende blad is 25 cm lang en 10 cm breed. In Nederland is de boom slechts bescheiden winterhard, in Noord-Frankrijk komt hij vaak nog wel tot productie.

Een kaki, ook wel sharonfruit genoemd, ziet er

uit als een wat vierkante tomaat en heeft een zachtoranje kleur en een smaak die het best te vergelijken is met een dadel. Een bekend ras is de zaadloze 'Triumph' ('Sharon') die veel in Israel wordt gekweekt.

LEIDSE HORTUS

Goed winterhard maar weinig aangeplant is D. lotus, ofwel de lotusboom. In de Hortus Botanicus van Leiden staat een zeer oud exemplaar, zeer waarschijnlijk uit 1736. Deze soort, afkomstig uit Zuidoost-Europa en Zuidwest-Azië haalt soms hoogtes tot boven de 20 meter. De ronde tot eivormige vrucht - dadelpruim genoemd - is zacht en zoet van smaak en tot 2 cm groot. Eenmaal rijp kleurt hij geel, later gaat dat over naar donkerbruin tot zwart. De houdbaarheid is beperkt. Vooral in China dient D. lotus veel als onderstam van D. kaki.

D. virginiana komt uit de Verenigde Staten en doet het prima in Nederland. Deze tweehuizige boom kan 20 meter hoogte halen en bloeit uitbundig in hartje zomer. De vruchten blijven klein, tot 6 cm in doorsnede. 'Meader' - een vrouwelijk kloon die zonder bestuiving vruchten geeft - produceert goedsmaakende oranje vruchten en 'Ennis' is zaadloos.